YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIMEN MÄÄRÄYS (kolmas jaosto)

10 päivänä toukokuuta 2004 *

Yhdistetyissä asioissa T-314/03 ja T-378/03,

Musée Grévin SA, kotipaikka Pariisi (Ranska), edustajinaan asianajajat B. Geneste ja O. Davidson,

kantajana,

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään J. Sack ja G. Boudot, prosessiosoite Luxemburgissa,

vastaajana,

joissa kantaja vaatii ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta kumoamaan komission 8.7.2003 ja 30.9.2003 päivätyt kirjeet, jotka oli osoitettu Crédit Lyonnais'lle ja jotka koskevat kantajalle JOP — Facilité 2 -ohjelman puitteissa myönnettyinä avustuksina maksettujen varojen takaisinperimistä,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja J. Azizi sekä tuomarit M. Jaeger ja F. Dehousse,

kirjaaja: H. Jung,

on antanut seuraavan

määräyksen

Asiaa koskevat oikeussäännöt

1 Yhteisön PHARE-ohjelma, joka perustuu taloudellisen tuen myöntämisestä Unkarin tasavallalle ja Puolan kansantasavallalle 18 päivänä joulukuuta 1989 annettuun neuvoston asetukseen (ETY) N:o 3906/89 (EYVL L 375, s. 11), sellaisena kuin se on muutettuna taloudellisen tuen ulottamiseksi muihin Keski- ja Itä-Euroopan maihin, on ohjelma, jonka puitteissa Euroopan yhteisö kanavoi taloudellisen tuen Keski- ja Itä-Euroopan maihin (jäljempänä KIE-maat) näissä maissa meneillään olevaa taloudellista ja yhteiskunnallista uudistusta tukevien toimenpiteiden toteuttamiseksi.

2 Komissio ilmoitti *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä* 22.2.1991 julkaistulla tiedonannolla, jonka otsikko oli "Yhteisyritysten perustamiseen rohkaiseva ohjelma [KIE-maissa] — rahoituslaitosten kiinnostuksen ilmaus" (EYVL C 46, s. 11; jäljempänä virallisessa lehdessä 22.2.1991 julkaistu tiedonanto), että se oli päättänyt toteuttaa PHARE-ohjelman puitteissa yksityisten investointien edistämisohjelman KIE-maissa perustamalla ja kehittämällä Euroopan yhteisön yritysten, ensisijaisesti

pienten ja keskisuurten yritysten, ja paikallisten kumppanien muodostamia yhteisyrityksiä (jäljempänä JOP-ohjelma).

3 JOP-ohjelmaa hoitaa edellä mainitun tiedonannon mukaan komission kyseisessä tiedonannossa mainittuja perusteita noudattaen valitsemien rahoituksen välittäjien verkosto (1 kohta). Verkoston tehtävänä on muun muassa JOP-ohjelman edistäminen, potentiaalisten investoijien tunnistaminen, esitettyjen hankkeiden arvioiminen ja edunsaajille myönnettyjen yhteisön varojen hallinnointi (3 kohta). Näitä tarkoitusperiä varten komission ja kunkin valitun rahoituksen välittäjän kesken allekirjoitetaan sopimus, jossa määritetään kyseiselle välittäjälle annettavaa toimeksiantoa koskevat ehdot (4 kohta).

Asiaa koskevat sopimukset

4 Komissio ja Crédit Lyonnais (jäljempänä CL) tekivät 1.2.1996 JOP-ohjelman puitteissa puitesopimuksen, jossa määritetään ehdot, joita noudatetaan niiden yhteistyössä investointien edistämiseksi KIE-maissa erityisesti yhteisyrityksiä perustamalla.

5 Tietyn hankkeen rahoittaminen edellyttää puitesopimuksen 1.1 kohdan mukaan, että rahoituksen välittäjä, tässä tapauksessa CL, lähettää komissiolle etukäteen "hakemuksen" saadakseen komission hyväksymisen, minkä jälkeen komission ja rahoituksen välittäjän välillä tehdään erityissopimus, jossa vahvistetaan hankkeen rahoittamista koskevat ehdot, ja vastaavasti rahoituksen välittäjän ja edunsaajan välillä tehdään "rahoitussopimus", jossa vahvistetaan ehdot, joita noudattaen rahoituksen välittäjä komission valtuuttamana asiamiehenä luovuttaa kyseiseen hankkeeseen tarkoitetut yhteisön varat edunsaajan käyttöön.

6 Puitesopimuksen 3.2 kohdan mukaan yhteistyö ohjelmaan kuuluvan "Facilité 2:n" puitteissa käsittää hankkeen toteutettavuutta koskevan esiselvityksen ja selvityksen rahoittamisen aina yhteisyrityshankkeen toteuttamista koskevien valmistelevien töiden vaiheeseen saakka.

7 Puitesopimuksen 6.3.1 ja 6.3.2 kohdassa määrätään, että tiettyjen enimmäismäärien rajoissa hankkeen toteuttamiskelpoisuutta koskevien esiselvitysten hyväksyttävistä kustannuksista maksetaan 50 prosentin korvaus ja hankkeen toteuttamiskelpoisuutta koskevien selvitysten hyväksyttävistä kustannuksista maksetaan 50 prosentin koroton ennakkomaksu. Puitesopimuksen 6.3.3 kohdan mukaan komissio vastaa tiettyjen enimmäismäärien rajoissa kaikista toteuttamiskelpoisuutta koskevien selvitysten hyväksyttävistä kustannuksista, jos hanke tosiasiallisesti toteutetaan. Hyväksyttävät kustannukset määritellään puitesopimuksen 10.2 kohdassa.

8 Puitesopimuksen 7.1 kohdan mukaan CL:n tehtävänä rahoituksen välittäjänä on hallinnoida kyseessä olevia varoja komission puolesta. CL on tässä ominaisuudessa muun muassa vastuussa edunsaajiin nähden kaikista niille osoitetuista tai niiltä tulevista maksuista.

9 Puitesopimuksen 18.3 kohdassa määrätään, että jos edunsaaja ei esitä riittävää asiakirjanäyttöä varojen käytöstä hyväksyttäviin tarkoituksiin, rahoituksen välittäjä perii komission tuensaajalle maksamat varat takaisin.

10 Puitesopimuksen 20.1 kohdassa määrätään, että kyseiseen sopimukseen sekä komission ja CL:n välillä kulloinkin voimassa oleviin muihin ehtoihin sovellettava oikeus on Luxemburgin oikeus. Puitesopimuksen 20.2 kohdan mukaan osapuolet sitoutuvat siihen, että yhteisöjen tuomioistuimella tai ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimella on tapauksen mukaan EY 238 artiklan nojalla yksinomainen toimivalta ratkaista kaikki puitesopimuksen pätevyyttä, tulkintaa tai täytäntöönpanoa koskevat riidat.

11 CL lähetti 25.6.1996 komissiolle kantajan hakemuksen, jolla kantaja haki Jop-ohjelmaan kuuluvan "Facilité 2:n" puitteissa yhteisön rahoitusta kulttuurimatkailualan yhteisyrityksen perustamiseksi Puolaan. Kantaja nimetään tässä hakemuksessa hankkeen edunsaajaksi.

12 Kantajan hakemuksen hyväksyttyään komissio lähetti 12.11.1996 CL:lle puitesopimuksen määräysten mukaisesti erityissopimusta koskevan ehdotuksen osapuolten oikeuksien ja velvollisuuksien täsmentämiseksi. CL allekirjoitti 19.11.1996 tämän erityissopimuksen.

13 Erityissopimuksen 8 kohdassa määrätään, että edunsaaja voi olla velvollinen palauttamaan yhteisön varat muun muassa puitesopimuksen 18.3 kohdan mukaisesti.

14 Erityissopimuksen 11 kohdan mukaan kyseiseen sopimukseen sovellettava oikeus on Luxemburgin oikeus ja osapuolet sitoutuvat lisäksi EY 238 artiklan nojalla siihen, että yhteisöjen tuomioistuimella tai ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimella on tapauksen mukaan yksinomainen toimivalta ratkaista kaikki kyseisen sopimuksen pätevyyttä, tulkintaa tai täytäntöönpanoa koskevat riidat.

15 CL ja kantaja tekivät 26.11.1996 rahoitussopimuksen.

16 Rahoitussopimuksen mukaan CL myöntää komission valtuuttamana asiamiehenä kantajalle kyseisen sopimuksen 2 kohdan mukaisesti enintään 53 362 euron suuruisen korottoman ennakkomaksun, joka on 50 prosenttia niistä hyväksyttävistä kuluista, jotka aiheutuvat kyseisen hankkeen toteuttamiskelpoisuutta koskevan selvityksen laatimisesta. Rahoitussopimuksen 3.1 kohdassa täsmennetään, että tämä ennakko annetaan kantajan käytettäväksi rahoitussopimuksen määräysten ja ehtojen asettamissa rajoissa kahtena peräkkäisenä eränä, joiden suuruudet ovat enintään 32 017 euroa ja 21 345 euroa.

17 Rahoitussopimuksen 4 kohdan mukaan hyväksyttäviä kuluja ovat ulkoiset ja sisäiset asiantuntijakulut, joihin kantaja sitoutuu hankkeen toteuttamiskelpoisuutta koskevan selvityksen laatimiseksi tai jotka se tästä syystä suorittaa.

18 Rahoitussopimuksen 6.2.3 kohdassa määrätään, että jollei CL eikä myöskään komissio hyväksy CL:lle näyttönä lähetettyjä asiakirjoja tai jos osoittautuu, että jokin hyväksyttävä kulu on selvästi kohtuuttoman suuri toteuttamiskelpoisuutta koskevan selvityksen laatuun ja laajuuteen nähden, CL voi vaatia komission puolesta, että kantajan käyttöön annetut varat on maksettava kokonaan tai osittain takaisin.

19 Rahoitussopimuksen 6.3 kohdassa todetaan, että jos osoittautuu, ettei kantaja tosiasiallisesti kykene toteuttamaan hanketta ennen sen toteuttamiselle asetetun määräajan päättymistä, koroton ennakkomaksu voidaan kuitenkin muuntaa avustukseksi, mikäli komission käyttöön annetaan toteuttamiskelpoisuutta koskeva selvitys, jota komissio voi tällaisessa tilanteessa käyttää sopivaksi katsomallaan tavalla.

20 Rahoitussopimuksen 9.1.1 kohdassa määrätään, että kantaja sitoutuu käyttämään sen käyttöön annettuja varoja yksinomaan hyväksyttävien kulujen maksamiseen. Rahoitussopimuksen 9.1.5 kohdan mukaan kantaja sitoutuu sallimaan kaikki komission yksiköiden tutkimukset, tarkastukset ja arviointityöt, joiden katsotaan olevan tarpeen, helpottamaan niitä sekä antamaan näiden yksiköiden käyttöön kaikki asiakirjat ja tiedot, joita siltä pyydetään.

21 Rahoitussopimuksen 14 kohdan mukaan kyseisen sopimuksen pätevyyteen, tulkintaan ja täytäntöönpanoon sovelletaan Luxemburgin oikeutta.

22 Rahoitussopimuksen 15 kohdan mukaan "yhteisöjen tuomioistuimella on yksinomainen toimivalta ratkaista kaikki erimielisyydet, jotka johtuvat rahoitus[sopimuksesta] tai sen seurauksista".

Tosiseikat

23 Komissio maksoi 20.1.1997 CL:lle rahoitussopimuksen mukaisesti 8 710 euroa korvauksena hankkeen toteuttamiskelpoisuutta koskevan esiselvityksen laatimisesta aiheutuneista hyväksyttävistä kuluista. Lisäksi komissio suoritti samana päivänä CL:lle korottomana ennakkomaksuna 32 017 euroa eli 60 prosenttia niiden hyväksyttävien kulujen osuudesta, joista se vastaa hankkeen toteuttamiskelpoisuutta koskevan selvityksen osalta.

24 Kyseisen hankkeen toteuttamiskelpoisuutta koskeva selvitys toimitettiin komissiolle 16.3.1998.

25 Komissio maksoi 15.12.1998 CL:lle rahoitussopimuksen mukaisesti korottomana ennakkomaksuna 16 871 euroa eli 40 prosentin loppuerän niiden hyväksyttävien kulujen osuudesta, joista se vastaa hankkeen toteuttamiskelpoisuutta koskevan selvityksen osalta.

26 Todettuaan, ettei rahoitussopimuksessa tarkoitettua yhteisyritystä ollut perustettu, komissio ilmoitti 14.1.2000 päivätyllä ja 7.4.2000 CL:lle osoitetuilla kirjeellä, että se hyväksyi hankkeen toteuttamiskelpoisuutta koskevan selvityksen rahoittamiseen myönnettyjen korottomien ennakkomaksujen muuntamisen 48 888 euron suuruiseksi avustukseksi.

27 Komissio ilmoitti 13.9.2002 päivätyllä faksilla CL:lle, että se aikoi tehdä kantajan tiloissa tarkastuksen selvittääkseen erityisesti sen, oliko kantaja tosiasiallisesti sitoutunut toteuttamiskelpoisuutta koskevan selvityksen laatimisesta aiheutuneiksi ilmoitettuihin kuluihin ja suorittanut ne. Komissio pyysi tätä varten CL:ää huolehtimaan siitä, että kantaja antaa sille oikeuden tutustua erityisesti asiassa merkityksellisten näyttöasiakirjojen alkuperäiskappaleisiin. Komissio ilmoitti lisäksi varaavansa itselleen oikeuden vaatia jo suoritettujen määrien takaisinmaksamista, mikäli näitä vaatimuksia ei täytetä.

28 Komissio teki 8.11.2002 kyseisen tarkastuksen kantajan tiloissa.

29 Komissio lähetti 13.11.2002 CL:lle faksitse luettelon tarkastuksen yhteydessä esittämättä jätetyistä alkuperäisistä näyttöasiakirjoista ja pyysi, että ne toimitetaan ennen 15.12.2002. Komissio ilmoitti varaavansa itselleen oikeuden vaatia kaikkien kantajan kyseisen hankkeen yhteydessä saamien varojen takaisinmaksamista, mikäli näitä asiakirjoja ei esitetä asetetussa määräajassa.

30 Kantaja toimitti 19.12.2002 ja 30.1.2003 päivätyillä kirjeillä komissiolle eräitä sen pyytämiä asiakirjoja.

31 Komissio ilmoitti 8.7.2003 päivätyllä, CL:lle osoitetulla kirjeellä (jäljempänä 8.7.2003 päivätty kirje), että kantaja ei ollut toimittanut kaikkia pyydettyjä näyttöasiakirjoja eikä myöskään osoittanut, että kyseessä oleva yhteisön rahoitus olisi käytetty rahoitushakemuksessa ilmoitettujen tavoitteiden mukaisesti, sillä toteutettavuutta koskevan esiselvityksen ja selvityksen laatimisesta aiheutuneista hyväksyttävistä kuluista ei ollut esitetty riittävää asiakirjanäyttöä. Komissio ilmoitti CL:lle vielä, että kaikki kantajalle kyseisen hankkeen yhteydessä "Facilité 2":n perusteella suoritetut maksut, eli 57 598 euroa, ja näihin maksuihin liittyvät korot, eli yhteensä 77 680,97

euroa, oli maksettava takaisin. Tätä varten komissio pyysi CL:ää ilmoittamaan kantajalle tästä toimenpiteestä ja sen perusteluista ja ilmoitti CL:lle samalla, että se antaa takaisinmaksettavien määrien yhteisön tileille siirtämistä koskevat ohjeensa tiedoksi sen jälkeen, kun CL on vahvistanut, että se on saanut kyseiset määrät. Komissio täsmensi vielä, että jos takaisinmaksu ei tapahdu kahden kuukauden kuluessa kyseisestä kirjeestä lukien, CL:n tulee ilmoittaa komissiolle toimenpiteistä, joihin maksun perimiseksi on ryhdyttävä.

32 CL pyysi 11.7.2003 päivätyllä kirjeellä kantajaa maksamaan kyseiset rahamäärät takaisin ennen 8.9.2003.

33 Kantaja toimitti 8.9.2003 päivätyllä kirjeellä komissiolle uusia näytöksi tarkoitettuja asiakirjoja ja pyysi niihin vedoten, että komissio tutkii 8.7.2003 päivätyn kirjeensä uudelleen.

34 Komissio ilmoitti 30.9.2003 päivätyllä kirjeellä (jäljempänä 30.9.2003 päivätty kirje) CL:lle, että se pysyi 8.7.2003 päivätyssä kirjeessä ilmaisemassaan kannassa, ja totesi erityisesti, että useita tärkeitä alkuperäisiä asiakirjoja ei ollut toimitettu. Komissio pyysi tämän vuoksi CL:ää ryhtymään toimenpiteisiin palautettavien rahamäärien perimiseksi takaisin, ja mikäli takaisinmaksu ei tapahdu kuukauden kuluessa kyseisen kirjeen päiväyksestä lukien, ilmoittamaan sille toimenpiteistä, joihin maksun täytäntöönpanemiseksi on ryhdyttävä.

35 CL pyysi 6.10.2003 päivätyllä kirjeellä kantajaa maksamaan kyseessä olevat rahamäärät takaisin ennen 30.10.2003.

36 CL ilmoitti 5.11.2003 päivätyllä kirjeellä komissiolle, että sillä oli kantajan palauttamat rahamäärät kokonaisuudessaan hallussaan.

Oikeudenkäyntimenettely ja vaatimukset

37 Kantaja nosti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen 15.9.2003 toimittamallaan kannekirjelmällä 8.7.2003 päivättyä kirjettä koskevan kanteen. Kyseinen kanne rekisteröitiin numerolla T-314/03.

38 Kantaja nosti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen 18.11.2003 toimittamallaan kannekirjelmällä 30.9.2003 päivättyä kirjettä koskevan kanteen. Kyseinen kanne rekisteröitiin numerolla T-378/03.

39 Kantaja vetoaa molempien kanteittensa tueksi niille yhteisiin kanneperusteisiin, jotka koskevat Euroopan talousyhteisössä käytettäviä kieliä koskevista järjestelyistä 15 päivänä huhtikuuta 1958 annetun neuvoston asetuksen N:o 1 (EYVL B 17, s. 385) 1 artiklan rikkomista, Euroopan yhteisöjen taloudellisten etujen suojaamisesta 18 päivänä joulukuuta 1995 annetun neuvoston asetuksen (EY, Euratom) N:o 2988/95 (EYVL L 312, s. 1) 3 artiklassa säädetyn vanhentumisajan noudattamatta jättämistä, kollegisen päätöksenteon periaatteen loukkaamista ja toimivallan puuttumista 8.7. ja 30.9.2003 päivättyjen kirjeiden allekirjoittajalta, ilmeisten arviointivirheiden tekemistä, laillisen perustan puuttumista, EY 253 artiklassa määrätyn perusteluvelvollisuuden loukkaamista ja suhteellisuusperiaatteen loukkaamista. Kantaja vetoaa asiassa T-314/03 nostamassaan kanteessa lisäksi kanneperusteeseen, joka koskee kontradiktorisen periaatteen ja puolustautumisoikeuksien loukkaamista.

40 Komissio esitti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen 18.12.2003 toimittamallaan erillisellä asiakirjalla asiassa T-314/03 ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 114 artiklan 1 kohdan nojalla oikeudenkäyntiväitteen.

41 Komissio esitti 19.12.2003 toimittamallaan erillisellä asiakirjalla asiassa T-378/03 työjärjestyksen 114 artiklan 1 kohdan nojalla oikeudenkäyntiväitteen.

42 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kolmannen jaoston puheenjohtajan 20.1.2004 antamalla määräyksellä asiat T-314/03 ja T-378/03 yhdistettiin kirjallista ja suullista käsittelyä varten.

43 Kantaja esitti oikeudenkäyntiväitteistä huomautuksensa 1.3.2004 eli päivänä, jolloin tutkittavaksi ottamista koskeva kirjallinen käsittely päättyi.

44 Kantaja vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— kumoaa 8.7 ja 30.9.2003 päivättyihin kirjeisiin sisältyvät toimet (jäljempänä riidanalaiset kirjeet)

— velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

45 Komissio vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— jättää kanteet tutkimatta

— velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Oikeudellinen arviointi

46 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voi työjärjestyksen 114 artiklan 1 kohdan nojalla ratkaista tutkimatta jättämistä koskevan kysymyksen käsittelemättä itse pääasiaa, mikäli asianosainen sitä pyytää. Työjärjestyksen 114 artiklan 3 kohdan mukaisesti asian jatkokäsittely on suullinen, jollei ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päätä toisin.

47 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo saaneensa esillä olevassa asiassa asiakirja-aineistosta riittävästi tietoja ratkaistakseen komission esittämän pyynnön ilman suullista käsittelyä.

Asianosaisten lausumat

48 Komissio vetoaa esillä olevien kanteiden tutkittavaksi ottamisen edellytysten puuttumiseen siitä syystä, että sen mukaan kantaja on perustamalla kanteensa EY 230 artiklaan menetellyt virheellisesti, sillä kantajan olisi pitänyt nostaa kanteensa EY 238 artiklan perusteella.

49 Komissio väittää pääasiallisesti, että riidanalaiset kirjeet liittyvät sopimusoikeudelliseen asiayhteyteen, jonka kiinteästi erottamattomia osia ne ovat, eikä niitä voida näin ollen pitää EY 249 artiklassa tarkoitettuihin toimiin kuuluvina hallinnollisina päätöksinä, joiden kumoamista voidaan vaatia yhteisöjen tuomioistuimilta EY 230 artiklan neljännen kohdan nojalla (asia T-186/96, Mutual Aid Administration Services v. komissio, määräys 3.10.1997, Kok. 1997, s. II-1633, 50 ja 51 kohta; asia T-149/00, Innova v. komissio, määräys 9.1.2001, Kok. 2001, s. II-1, 28 kohta ja asia T-85/01, IAMA Consulting v. komissio, määräys 25.11.2003, Kok. 2003, s. II-4973, 53 kohta).

50 Kantaja väittää, että sillä on oikeus nostaa kanne riidanalaisten kirjeiden kumoamiseksi EY 230 artiklan perusteella.

51 Kantaja korostaa tältä osin aluksi, että vaikka jokaiseen niistä kolmesta sopimuksesta, joista on kysymys tässä asiassa, on sisällytetty välityslauseke, yksikään sopimus ei yhdistä kantajaa suoraan komissioon. Koska yhteisöjen tuomioistuimen ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen välityslausekkeeseen perustuva toimivalta on poikkeus yleisesti sovellettavasta oikeudesta ja sitä on siis tulkittava suppeasti (asia 426/85, komissio v. Zoubek, tuomio 18.12.1986, Kok. 1986, s. 4057, 11 kohta), välityslausekkeisiin voidaan vedota ainoastaan niiden sopimusten sopimuspuoliin nähden, joihin nämä välityslausekkeet on sisällytetty, eikä niihin voida näin ollen vedota kolmansiin nähden.

52 Koska komissio ja kantaja eivät ole saman sopimuksen sopimuspuolia, komissio ei näin ollen voi kantajan mukaan vedota kantajaan nähden yhteenkään käsiteltävänä olevassa tapauksessa kyseessä olevaan välityslausekkeeseen. Tilanne poikkeaa siten tässä tapauksessa siitä tilanteesta, joka johti määräyksen antamiseen edellä 49 kohdassa mainitussa asiassa IAMA Consulting vastaan komissio, jossa välityslauseke oli sisällytetty kantajan ja komission välillä tehtyyn sopimukseen.

53 Kantaja katsoo tältä osin myös, että edellä 49 kohdassa mainitussa asiassa Mutual Aid Administration Services vastaan komissio annettuun määräykseen liittyvät tosiseikat olivat täysin erilaiset kuin käsiteltävänä olevan tapauksen tosiseikat, koska ensin mainitussa asiassa sopimuspuoli oli nostanut sopimuskumppaniaan eli komissiota vastaan kanteen, jossa vaadittiin itse asiassa, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin velvoittaa komission täyttämään sopimusvelvoitteensa. Kantaja katsoo, että sekä sopimusoikeudellisen riita-asian vetovoiman että "rinnakkaiseksi kanteeksi" ("recours parallèle") kutsutun poikkeuksen nojalla yhden sopimuspuolen nostama kumoamiskanne jätettiin täysin perustellusti tutkimatta.

54 Edellä 49 kohdassa mainitussa asiassa Innova vastaan komissio annetusta määräyksestä kantaja huomauttaa, että siinä todetaan ainoastaan, että kun sopimuksesta puuttuu välityslauseke, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimella ei ole toimivaltaa ratkaista riita-asiaa, joka koskee komission tekemää päätöstä irtisanoa kyseinen sopimus sellaiseen sopimuskumppaniinsa nähden, joka ei voi pätevästi nostaa kannetta kyseisen päätöksen kumoamiseksi EY 230 artiklan perusteella "rinnakkaiseksi kanteeksi" kutsuttuun poikkeukseen vedoten.

55 Kantaja katsoo näin ollen, että sopimussuhteen puuttumisen kantajan ja komission väliltä tulisi johtaa siihen, että esillä olevat kumoamiskanteet otetaan tutkittaviksi. Kantaja huomauttaa tältä osin, että komissio ei voi katsoa kantajan toimineen virheellisesti, koska se ei ole nostanut käsiteltävinä olevia kanteita EY 238 artiklan perusteella, ja samanaikaisesti todeta, että kantajan ja komission välillä ei ole sopimussuhteita.

56 Kantaja väittää, että yksittäisellä kantajalla on EY 230 artiklan neljännen kohdan nojalla oikeus nostaa kanne päätöksestä, jolla on "sitovia oikeusvaikutuksia, jotka voivat vaikuttaa kantajan etuihin muuttaen tämän oikeusasemaa" (asia 60/81, IBM v. komissio, tuomio 11.11.1981, Kok. 1981, s. 2639, Kok. Ep. VI, s. 231). Tältä osin oikeuskäytännössä on kantajan mukaan hyväksytty muun muassa, että täsmällisesti ja selvästi laadittu kirje, jolla komissio epää yhteisön taloudellista tukea koskevan pyynnön, on toimi, joka voi olla kanteen kohteena (yhdistetyt asiat T-452/93 ja T-453/93, Pesava ja Inpesca v. komissio, määräys 28.4.1994, Kok. 1994, s. II-229).

Samoin yhteisöjen tuomioistuimet ovat kantajan mukaan hyväksyneet sen, että yhteisön taloudellisen tuen kokonaismäärän pienentämistä koskevan päätöksen kumoamista koskeva vaatimus voidaan ottaa tutkittavaksi (yhdistetyt asiat T-432/93–T-434/93, Socurte ym. v. komissio, tuomio 7.3.1995, Kok. 1995, s. II-503).

57 Kantaja toteaa, että riidanalaisilla kirjeillä on tarkoitus periä sille maksetut yhteisön varat kokonaisuudessaan takaisin ja että niissä todetaan nimenomaisesti, että takaisinmaksettavien varojen kokonaismäärässä on otettu huomioon tälle määrälle lasketut korot. Lisäksi komissio asettaa kantajalle näissä kirjeissä tietyn määräpäivän, johon mennessä maksun on tapahduttava.

58 Kantajan mukaan tästä seuraa, että riidanalaiset kirjeet ovat velvoittavia toimia, joilla on kantajaan nähden sitovia oikeusvaikutuksia, ensinnäkin, koska niissä määrätään maksamaan varat takaisin, toiseksi, koska niissä velvoitetaan kantaja maksamaan korkoja ja kolmanneksi, koska niissä määrätään kantaja maksamaan tiettyyn määräaikaan mennessä, minkä jälkeen kantajaa vastaan aloitetaan pakkoperintämenettely.

59 Lisäksi kantaja huomauttaa, että kun otetaan huomioon se, että kantaja on täyttänyt täysimääräisesti sopimusvelvoitteensa, kyseessä oleva takaisinmaksuvaatimus koskee saavutettua oikeutta. Kyseisellä vaatimuksella on nimittäin tarkoitus poistaa kantajan varallisuudesta alueellisen kehityshankkeen rahoittamiseen myönnetty ennakkomaksu, jonka komissio on 14.1.2000 muuntanut lopulliseksi avustukseksi.

60 Näillä perusteilla kantaja katsoo, että sillä on oikeus nostaa kanne riidanalaisten kirjeiden kumoamiseksi.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

61 Komissio vetoaa oikeudenkäyntiväitteessään siihen, että esillä olevat kanteet on nostettu virheellisesti EY 230 artiklan perusteella.

62 On syytä muistaa, että yhteisöjen tuomioistuimet tutkivat EY 230 artiklan nojalla toimielinten sellaisten toimien laillisuuden, joiden tarkoituksena on tuottaa oikeusvaikutuksia suhteessa kolmansiin osapuoliin.

63 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan tämä toimivalta koskee vain EY 249 artiklassa tarkoitettuja toimia, joita toimielinten on tehtävä perustamissopimuksessa määrättyjen edellytysten täyttyessä (edellä 49 kohdassa mainittu asia Innova v. komissio, määräyksen 28 kohta ja asia T-387/00, Comitato organizzatore del convegno internazionale v. komissio, määräys 10.7.2002, Kok. 2002, s. II-3031, 39 kohta).

64 Sitä vastoin toimielinten tekemät toimet, jotka liittyvät puhtaasti sopimusoikeudelliseen asiayhteyteen, josta niitä ei voida erottaa, eivät luonteensa puolesta kuulu niihin EY 249 artiklassa tarkoitettuihin toimiin, joiden kumoamista voidaan vaatia yhteisöjen tuomioistuimilta EY 230 artiklan nojalla (edellä 49 kohdassa mainitut asiat Mutual Aid Administration Services v. komissio, määräyksen 50 ja 51 kohta ja Innova v. komissio, määräyksen 28 kohta; edellä 63 kohdassa mainittu asia Comitato organizzatore del convegno internazionale v. komissio, määräyksen 39 kohta ja edellä 49 kohdassa mainittu asia IAMA Consulting v. komissio, määräyksen 53 kohta).

65 Oikeuskäytännön mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimella on EY 225 ja EY 238 artiklan määräysten nojalla toimivalta ratkaista luonnollisten henkilöiden ja oikeushenkilöiden sen ratkaistavaksi saattamat sopimusoikeudelliset riidat ainoastaan välityslausekkeen nojalla. Välityslausekkeen puuttuessa se ulottaisi tuomiovaltansa koskemaan myös muita kuin sellaisia riitoja, jotka sillä on sen toimivallalle

rajat asettavan EY 240 artiklan nojalla oikeus ratkaista, sillä tässä määräyksessä jätetään kansallisille tuomioistuimille yleisen oikeuden mukainen toimivalta käsitellä muut riidat, joissa yhteisö on asianosainen (edellä 49 kohdassa mainitut asiat Mutual Aid Administration Services v. komissio, määräyksen 47 kohta ja Innova v. komissio, määräyksen 25 kohta sekä edellä 63 kohdassa mainittu asia Comitato organizzatore del convegno internazionale v. komissio, määräyksen 37 kohta).

66 Esillä olevassa asiassa on näin ollen syytä tutkia, ovatko riidanalaiset kirjeet EY 249 artiklassa tarkoitettuja toimia, joiden kumoamista koskevat vaatimukset kuuluvat yhteisöjen tuomioistuinten yksinomaiseen toimivaltaan EY 230 artiklan nojalla, vai ovatko ne päinvastoin luonteeltaan sopimusoikeudellisia.

67 Tältä osin on syytä todeta aluksi, että oikeussuhde, jota esillä oleva riita koskee, liittyy sopimusoikeudelliseen asiayhteyteen.

68 Asetuksessa, johon PHARE-ohjelma perustuu, eli asetuksessa N:o 3906/89, sellaisena kuin se on muutettuna, määritellään vain kyseeseen tuleville valtioille myönnettävän yhteisön taloudellisen tuen yleiset edellytykset, kuten erityisesti alat, joilla toimenpiteisiin ryhdytään, ja asianomaisen tuen muoto. Tässä asetuksessa ei sitä vastoin määritellä ollenkaan niitä yleisiä tai erityisiä ehtoja, joita noudattaen yhteisö rahoittaa kutakin yksittäistä toimenpidettä.

69 Virallisessa lehdessä 22.2.1991 julkaistussa tiedonannossa todetaan nimenomaisesti, että yhteisön rahoitusta, joka myönnetään JOP-ohjelman mukaisesti, hoitaa sellaisten rahoituksen välittäjien verkosto, jotka ovat tehneet tässä tarkoituksessa komission kanssa "sopimuksen". Kyseisen sopimuksen tulee tämän tiedonannon mukaan sisältää rahoituksen välittäjille annettua "toimeksiantoa koskevat ehdot".

70 Esillä olevassa tapauksessa komissio ja CL rahoituksen välittäjänä ovat tehneet puitesopimuksen, jossa vahvistetaan niiden yhteistyötä koskevat yleiset ehdot investointien edistämiseksi KIE-maissa erityisesti siten, että perustetaan yhteisyrityksiä. Puitesopimuksen määräysten mukaan tämän sopimuksen täytäntöönpano erityistä hanketta varten varmistetaan yhtäältä siten, että komission ja rahoituksen välittäjän välillä tehdään erityissopimus, jossa määritellään kyseisen hankkeen rahoittamista koskevat erityisehdot ja toisaalta siten, että kyseisen rahoituksen välittäjän ja edunsaajan, eli tässä tapauksessa kantajan, välillä tehdään rahoitussopimus, jossa määritellään ne ehdot, joita noudattaen rahoituksen välittäjä komission valtuuttamana asiamiehenä luovuttaa edunsaajan käytettäväksi yhteisön varat, joilla on tarkoitus rahoittaa osa kyseiseen hankkeeseen perustuvista hyväksyttävistä kuluista. Kantaja sitoutuu kyseisen sopimuksen nojalla erityisesti siihen, että se käyttää sen käytettäväksi luovutettuja yhteisön varoja yksinomaan hyväksyttävien kulujen maksamiseen.

71 Tästä seuraa, että yhtäältä komission ja CL:n ja toisaalta CL:n ja kantajan välisiä suhteita voidaan pitää luonteeltaan sopimusoikeudellisina, koska kaikki kyseisen hankkeen rahoitusta koskevat ehdot määritellään asiaa koskevissa sopimuksissa, jotka on tehty yhtäältä komission ja CL:n ja toisaalta komission valtuuttamana asiamiehenä toimivan CL:n ja kantajan välillä (ks. vastaavasti asia C-142/91, Cebag v. komissio, tuomio 11.2.1993, Kok. 1993, s. I-553, 11–13 kohta ja asia T-134/01, Hans Fuchs v. komissio, tuomio 9.10.2002, Kok. 2002, s. II-3909, 51–53 kohta).

72 Lisäksi näiden sopimussuhteiden olemassaolon vahvistaa se, että kaikkiin kyseessä oleviin sopimuksiin sisältyy lauseke, jonka mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimella on yksinomainen toimivalta ratkaista kaikki näiden sopimusten pätevyyttä, tulkintaa ja täytäntöönpanoa koskevat riidat. Tällaisella lausekkeella on mielekäs merkitys vain, mikäli osapuolten välillä on olemassa sopimussuhde (ks. vastaavasti edellä 71 kohdassa mainittu asia Hans Fuchs v. komissio, tuomion 54 kohta).

73 On todettava, että käsiteltävänä olevassa tapauksessa riidan kohteen ja kyseessä olevien sopimusten sisältämien määräysten välillä on suora yhteys, koska kyseinen

riita koskee riidanalaisissa kirjeissä tarkoitettua yhteisön rahoituksen takaisinmaksamista, joka on — kuten erityisesti puitesopimuksen 18.3 kohdasta, erityissopimuksen 8 kohdasta ja rahoitussopimuksen 6.2.3 kohdasta ilmenee — seuraamus siitä, ettei kantaja ole täyttänyt velvoitteitaan, jotka koskevat sille annettujen varojen käyttöä hyväksyttävien kulujen maksamiseen ja näyttöasiakirjojen esittämistä tällaisesta käytöstä (ks. vastaavasti edellä 49 kohdassa mainitut asiat Innova v. komissio, määräyksen 27 kohta ja IAMA Consulting v. komissio, määräyksen 44 kohta).

74 On kuitenkin todettava, että siitä sopimusoikeudellisesta asiayhteydestä huolimatta, johon riidan kohteena oleva oikeussuhde liittyy, käsiteltävinä olevilla kanteilla ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen käsiteltäväksi ei ole saatettu EY 238 artiklaan perustuvaa vaatimusta vaan kumoamisvaatimus EY 230 artiklan nojalla.

75 Kannekirjelmien tarkastelu johtaa selvästi tähän päätelmään.

76 Kantaja nimittäin luonnehtii kanteitaan "kumoamiskanteiksi", perustaa niiden tutkittavaksi ottamisen EY 230 artiklan määräyksiin ja esittää vaatimuksia, joilla pyritään pääasiallisesti siihen, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaisi lainvastaisiksi ja niin ollen kumoaisi toimet, joiden väitetään sisältyvän 8.7. ja 30.9.2003 päivättyihin kirjeisiin, joilla komissio ilmoitti CL:n välityksellä kantajalle, että kantaja on velvollinen maksamaan kokonaisuudessaan takaisin yhteisön rahoituksen, joka sille on suoritettu kyseisen hankkeen yhteydessä.

77 Tältä osin on todettava erityisesti, ettei kantaja missään vaiheessa vetoa vaatimuksensa tueksi EY 238 artiklaan tai kyseessä olevien sopimusten sisältämiin välityslausekkeisiin eikä kehittele ainoatakaan Luxemburgin oikeuteen perustuvaa kanneperustetta, väitettä tai perustelua, vaikka tämä oikeus edellä mainittujen välityslausekkeiden mukaan on ainoa kyseessä oleviin sopimuksiin sovellettava

oikeus. Kantaja vetoaa sen sijaan, kuten edellä olevasta 39 kohdasta ilmenee, yhteisön oikeuden oikeussääntöjen rikkomista koskeviin "kumoamisperusteisiin", jotta riidanalaisiin kirjeisiin sisältyviksi väitettyjen toimien todettaisiin olevan virheellisiä hallinnollisille toimille luonteenomaisten syiden, kuten muun muassa perustelujen puutteellisuuden, oikeudellisen perustan puuttumisen tai ilmeisen arviointivirheen, vuoksi.

78 Lisäksi kantaja on vahvistanut oikeudenkäyntiväitteestä tekemissään huomautuksissa nimenomaisesti, että käsiteltävänä olevat kanteet eivät perustu EY 238 artiklaan, vaan yksinomaan EY 230 artiklaan. Kantaja on tältä osin jopa korostanut, etteivät käsiteltävänä olevat kanteet sen käsityksen mukaan voisikaan perustua EY 238 artiklaan. Kantajan mukaan kyseessä oleviin sopimuksiin sisältyviin välityslausekkeisiin voidaan näet vedota vain niiden sopimusten sopijapuoliin nähden, joihin nämä lausekkeet on sisällytetty. Kantaja katsoo kuitenkin, että sen ja komission välillä ei käsiteltävänä olevassa tapauksessa ole minkäänlaista sopimussuhdetta.

79 Edellä esitetystä ilmenee, että kantaja vaatii ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta kumoamaan EY 230 artiklan nojalla yhteisön toimielimen toimet, jotka kantajan mukaan ovat siitä huolimatta, että ne liittyvät sopimusoikeudelliseen asiayhteyteen, hallinnollisia toimia.

80 On kuitenkin todettava, että 8.7. ja 30.9.2003 päivätyt kirjeet eivät suinkaan ole hallinnollisia toimia.

81 Näissä kirjeissä ei nimittäin ole ainuttakaan seikkaa, josta voitaisiin päätellä, että komissio olisi esillä olevassa tapauksessa toiminut julkiseen valtaan kuuluvia oikeuksiaan käyttäen. Näillä kirjeillä komissio — tukeutuen tosiseikkojen ja kyseessä olevien sopimusten asiassa merkityksellisten määräysten tulkintaan — pääasiallisesti vain ilmoitti kantajalle CL:n välityksellä kantajan velvollisuudesta maksaa takaisin yhteisön varat, jotka oli annettu sen käytettäväksi asianomaisen hankkeen yhteydessä. Komissio toimi näin tehdessään pelkästään kyseessä olevien sopimusten

perusteella syntyneiden oikeuksien ja velvoitteiden puitteissa, sellaisina kuin ne johtuvat, kuten edellä 73 kohdassa jo todettiin, puitesopimuksen 18.3 kohdasta, erityissopimuksen 8 kohdasta ja rahoitussopimuksen 6.2.3 kohdasta, joissa määrätään komission mahdollisuudesta periä yhteisön rahoitus edunsaajalta takaisin, jos tämä viimeksi mainittu ei esitä tarpeellisia asiakirjoja näyttääkseen toteen, miten kyseiset varat on käytetty.

82 Tätä päätelmää ei voida kyseenalaistaa toteamalla, että ne tavoitteet, joihin komissio pyrkii tekemällä käsiteltävänä olevassa tapauksessa kyseessä olevia sopimuksia, palvelevat sitä yleisen edun mukaista tehtävää, josta komissio vastaa JOP-ohjelman puitteissa (ks. vastaavasti edellä 49 kohdassa mainittu asia IAMA Consulting v. komissio, määräyksen 51 kohta).

83 Tältä osin on korostettava, että vastoin sitä, mikä on voimassa EY 159 artiklan ensimmäisessä kohdassa tarkoitettujen rakennerahastojen myöntämän taloudellisen tuen osalta, komission esillä olevassa tapauksessa esittämä takaisinmaksuvaatimus ei perustu minkään EY 249 artiklassa tarkoitetun yhteisön asetuksen säännöksiin, vaan kyseessä olevien sopimusten sisältämiin sopimusmääräyksiin, kuten edellä 73 ja 81 kohdassa on jo todettu. Kantaja pyrkii näin ollen perustamaan käsiteltävänä olevien kanteiden tutkittavaksi ottamisen virheellisesti periaatteille, jotka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on vahvistanut komission tekemistä sellaisista päätöksistä nostettujen kumoamiskanteiden yhteydessä, jotka koskevat varojen myöntämistä rakennerahastoista.

84 Riidanalaisilla kirjeillä ei näin ollen ole ollenkaan komission julkisen vallan oikeuksien käyttämiseen viittaavia piirteitä, joten nämä kirjeet eivät voi olla täytäntöönpanokelpoisia (ks. vastaavasti edellä 49 kohdassa mainittu asia IAMA Consulting v. komissio, määräyksen 52 kohta). Tältä osin on syytä todeta lisäksi, että komissio pyytää näissä molemmissa kirjeissä rahoituksen välittäjää nimenomaisesti ilmoittamaan sille toimenpiteistä, joihin maksujen perimiseksi on ryhdyttävä siinä tapauksessa, että kantaja ei suorita niitä takaisin asetetuissa määräajoissa.

85 Edellä esitetystä seuraa, että riidanalaiset kirjeet liittyvät puhtaasti sopimusoikeudelliseen asiayhteyteen, josta niitä ei voida erottaa, ja että ne eivät itse luonteensa puolesta kuulu EY 249 artiklassa tarkoitettuihin toimiin, joiden kumoamista voidaan vaatia yhteisöjen tuomioistuimelta EY 230 artiklan nojalla.

86 Tätä päätelmää ei voida kyseenalaistaa sen kantajan väittämän seikan perusteella, jonka mukaan kantaja, joka halusi säilyttää hyvät suhteensa CL:ään, ei halunnut saattaa CL:ää epävarmaan tilanteeseen komissioon nähden. On selvää, että tällaisella seikalla, joka johtuu kantajan soveliaisuussyistä omien etujensa perusteella täysin vapaasti tekemästä valinnasta, ei voida saattaa kyseenalaiseksi sitä, että riidanalaisia toimia ei voida erottaa siitä sopimusyhteydestä, johon ne liittyvät, eikä tällainen seikka voi johtaa näiden toimien luonteen muuttumiseen siten, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin saisi kumoamista koskevan toimivallan EY 230 artiklan nojalla.

87 Koska käsiteltävinä olevilla kanteilla pyritään kumoamaan EY 230 artiklan nojalla puhtaasti sopimusoikeudellisia toimia, niitä ei voida ottaa tutkittaviksi.

88 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin, jonka käsiteltäväksi on saatettu kumoamiskanne, vaikka riita-asia tosiasiassa oli luonteeltaan sopimusoikeudellinen, on tosin jo hyväksynyt kanteen luokittelemisen uudelleen (asia T-26/00, Lecureur v. komissio, tuomio 19.9.2001, Kok. 2001, s. II-2623, 38 kohta). Esillä olevassa asiassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei kuitenkaan voi luokitella kannetta uudelleen, koska kantaja itse on kirjallisessa aineistossaan ilmoittanut nimenomaisesti, että esillä olevat kanteet eivät perustu EY 238 artiklaan, ja koska kantaja, toisin kuin työjärjestyksen 44 artiklan 1 kohdan c alakohdassa määrätään, ei esitä edes pääpiirteittäin ainuttakaan kanneperustetta, perustelua tai väitettä siitä, että on rikottu Luxemburgin oikeutta, joka on kyseessä olevissa sopimuksissa määrättyjen välityslausekkeiden mukaan ainoa kyseessä oleviin sopimuksiin sovellettava oikeus.

89 Kaiken edellä esitetyn perusteella esillä olevat kanteet on näin ollen jätettävä tutkimatta.

Oikeudenkäyntikulut

90 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska kantaja on hävinnyt asiat tässä tuomioistuimessa ja komissio on vaatinut oikeudenkäyntikulujen korvaamista, kantaja on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN
(kolmas jaosto)

on määrännyt seuraavaa:

1) Kanteet jätetään tutkimatta.

2) Kantaja velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Annettiin Luxemburgissa 10 päivänä toukokuuta 2004.

H. Jung

kirjaaja

J. Azizi

jaoston puheenjohtaja